

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه تعدیل ساعت کار شاغلین رسته‌های بهداشتی درمانی»

مقدمه

لایحه تعدیل ساعت کار شاغلین رسته بهداشتی و درمانی با هدف افزایش سطح کیفیت خدمات رسته‌های بهداشتی و درمانی از طریق کاهش ساعت کار شاغلین این بخش ارائه شده است. استدلال اصلی لایحه یاد شده آن است که به‌خاطر سختی کار این دسته از شاغلین و صدمات روحی و روانی که احتمالاً به آن دچار می‌شوند، کاهش ساعت کاری آنان انگیزه‌ها و رضایتمندی آنها را بیشتر کرده و در نتیجه منجر به افزایش کیفیت خدمات می‌شود.

سوابق لایحه

لایحه یاد شده به نوعی معطوف به اصلاح قوانین مربوط به‌کار خصوصاً قانون کار، قانون استخدام کشوری و قانون مدیریت خدمات کشوری است.

تأثیرات لایحه

۱. تکلیف لایحه از این نظر که آیا در صدد حمایت از بهداشت کار و سلامتی شاغلان این رسته شغلی است یا اینکه در صدد افزایش مزایای آنها، چندان روشن نیست. چراکه اولاً مزایای شاغلان این رسته شغلی را افزایش نمی‌دهد. ثانیاً به‌دلیل آنکه کاهش ساعت کاری عملاً افراد را به سمت دو شیفت کاری سوق می‌دهد، نه تنها زمینه بهبود وضعیت سلامت شاغلان این بخش را فراهم نمی‌سازد، بلکه حتی سلامتی آنها را به‌دلیل کار اضافی به خطر می‌اندازد. بنابراین لایحه مورد بحث نه مزایای افراد شاغل در این بخش را افزایش می‌دهد و نه کمکی به بهداشت کار آنان می‌کند.

۲. از آنجایی که در شرایط کنونی جامعه کاهش ساعات کار شاغلان رسته بهداشتی و درمانی، به‌دلیل شرایط اقتصادی احتمالاً صرف کار اضافی (و گاه حتی اضافه‌کاری اجباری) در محل خدمت یا اشتغال پنهان و مانند آن خواهد شد؛ بنابراین تأثیری بر ارتقای کیفیت خدمات این رسته شغلی (که یکی از اهداف لایحه است) نخواهد داشت.

۳. دامنه مشاغل مربوط به رسته بهداشتی و درمانی آنقدر گسترده و متنوع است که صدور یک حکم کلی قانونی درباره ساعات کار آنها ممکن است مشکلاتی را در اجرا ایجاد کند. برای مثال، اگر کاهش ساعات کار پرستاران شاغل در بیمارستان‌ها را مطلوب بدانیم، آیا درباره ساعات کار بهورزها و کارکنان مراکز بهداشتی و درمانی روستایی، کارشناسان بهداشت خانواده و بهداشت محیط و ... نیز همین نظر درست است؟ به‌خصوص که در برخی موارد ممکن است جبران کسری نیروی انسانی مقدر نباشد.

۴. در صورتی که کاهش ساعات کار شاغلان یادشده با حفظ سطح مزایای آنان باشد، در مقایسه با شاغلانی که در سایر رسته‌ها شرایط شغلی مشابه دارند (مانند آتش‌نشانی، پلیس، حفاظت فیزیکی و ...) نوعی بی‌عدالتی خواهد بود. در این صورت نوعی انتظار و توقع در دیگر مشاغل که به نوعی در زمره مشاغل سخت هستند، ایجاد خواهد شد. اما اگر به تناسب کاهش ساعت کار، مزایای آنان کاهش یابد (که در عمل بعید نیست)، موجب نارضایتی بیشتر شاغلان رسته بهداشتی و درمانی خواهد شد.

۵. در لایحه قانونی باید به صراحت تکلیف بخش خصوصی در قبال این قانون مشخص و روشن شود که آیا این قانون محدود به بخش دولتی است یا در بخش خصوصی نیز لازم‌الاجراست. چراکه به نظر می‌رسد احاله این موضوع به آیین‌نامه اجرایی و تصمیم‌گیری در این خصوص در هیئت دولت، خارج از اختیارات دولت باشد، اما در صورتی که شامل بخش خصوصی نیز بشود، با افزایش قیمت تمام‌شده خدمات، می‌تواند منجر به افزایش هزینه‌های این بخش و در نتیجه منجر به تورم شود.

۶. در قانون مدیریت خدمات کشوری امتیازهایی برای مشاغل بهداشتی و درمانی دیده شده است. از جمله براساس تبصره «۳» ماده (۶۵) امتیازات مشاغل بهداشتی و درمانی وزارت بهداشت با ضریب ۱/۱ محاسبه می‌شود، براساس بند «۳» ماده (۶۸) فوق‌العاده سختی کار و کار در محیط‌های غیرمتعارف نظیر کار با اشعه و مواد شیمیایی، کار با بیماران روانی، عفونی و در اورژانس و در بخش‌های سوختگی و مراقبت‌های ویژه بیمارستانی تا (۱۰۰۰) امتیاز قابل افزایش خواهد بود. همچنین در تبصره «۱» ماده (۱۰۳) شرط سنی برای مشاغل سخت و زیان‌آور تا ۵ سال کمتر در نظر گرفته شده است. بنابراین با توجه به اینکه در قانون مدیریت خدمات کشوری علاوه بر تعیین ساعت کار و شرایط کاری کارکنان امتیازهایی نیز برای مشاغل بهداشتی و درمانی دیده شده است و این قانون نیز در دوره اجرای آزمایشی است، شاید بهتر باشد به جای تصویب این ماده واحده، قانون مدیریت خدمات کشوری تا پایان دوره آزمایشی اجرا و در صورت نیاز، اصلاح و دائمی شود.

فوریت و ضرورت لایحه

با توجه به اینکه قانون مدیریت خدمات کشوری به این مهم توجه کرده است و با توجه به رعایت تمام جوانب، به نظر می‌رسد قید فوریت برای این لایحه ضرورتی ندارد.

اظهار نظر نهایی

با توجه به مباحثی که درخصوص آثار لایحه گفته شد، به نظر می‌رسد در شرایط فعلی تصویب لایحه نه تنها مشکلی را حل نمی‌کند که حتی می‌تواند بر مشکلات حوزه بهداشت و درمان نیز بیافزاید و علاوه بر آن منجر به احساس تبعیض و بی‌عدالتی در بین شاغلان سایر رسته‌های شغلی شود. ضمن اینکه قانون مدیریت خدمات کشوری که یک بسته با رعایت تمام جوانب است را لغو و بی‌اثر می‌کند.